

Tänään puhutaan positiivisen kasvattajan kolmannesta pilarista eli ennakoinnista. Positiivisessa kasvatuksessa pyritään siirtymään reaktiivisesta eli reagoivasta toiminnasta proaktiiviseen eli ennakoivaan toimintaan.

Tämä tarkoittaa kahta asiaa. Ensinnäkin pyrimme tekemään tarvittavat toimet, jotta tilanteet sujuisivat lapsen kanssa parhaiten ja konfliktitilanteita ei syntyisi. Toiseksi mietimme etukäteen, miten toimimme konfliktitilanteessa, jotta ne sujuvat parhaimmalla tavalla.

Tämä ensinnäkin sen takia, että saisimme vähennettyä konfliktitilanteita. Toiseksi myös meidän aikuisten aivoille käy konfliktitilanteissa niin, että menemme taistele-pakene tilaan. Aivojemme viisas johtaja vaihtuu turvamieheen ja sotilaisiin. Silloin meillä on vain vähän tilaa ajattelulle. Toimimme niin kutsuttujen selkärankareaktioiden mukaisesti eli toimimme sillä tavalla kuin olemme ennen toimineet tai kuten olemme lapsuudessa oppineet. Silloin emme aina toimi positiivisen kasvatuksen mukaisesti. Jos olemme käyneet tilanteita mielessämme etukäteen ja tehneet konkreettisia suunnitelmia, muistamme tukeutua positiivisen kasvatuksen oppeihin.

Ennakoivaa kasvattamista on esimerkiksi se, että opetamme lapselle vuorovaikutus-, tunne- ja ongelmanratkaisutaitoja. Näin voimme ennakoida hankalia, vaikeita tilanteita ja jopa estää ne.

Lähdemme ennakointiin miettimällä sellaisia tilanteita, mitä voin kohdata tämän ikäisen lapsen tai tämän lapsiryhmän kanssa.

Jos esimerkiksi suunnittelemme menevämmme lapsen tai lapsiryhmän kanssa ensimmäistä kertaa taidemuseoon, voimme lasten kanssa keskustella, mitä kaikkia taitoja taidemuseossa tarvitaan? Tarvitsemme varmasti rauhallisuutta ja keskittymiskykyä toimiaksemme yhteistyössä. Kärsivällisyyttä, kun joudumme jonottamaan ja odottamaan vuoroamme. Voimme tehdä tarvittavia taitoharjoituksia etukäteen esimerkiksi rooliharjoitusten kautta. Lapset voivat ensiksi yhdessä järjestää oman taidenäyttelyn lapsiryhmässä tai kotona. Siellä voimme harjoitella ja yhdessä miettiä tilanteeseen vastauksia. Millä tavalla taidemuseossa ollaan? Millä tavalla siellä kuljetaan? Kun osallistamme lapsen suunnitteluun ja toteuttamiseen, lapsi sitoutuu paremmin toimimaan yhteisten pelisääntöjen mukaisesti.

Toiseksi voimme miettiä, miten toimimme konfliktitilanteissa. Ennakointia on tehdä suunnitelma itselle siitä, mitä teen esimerkiksi silloin, jos lapsi saa itku-potku-raivarit karkkihylyllä tai ylipäättänsä pyytää jotain, mitä emme aio antaa. Tämä usein tuo lapsella esiin vaikeat tunteet.

Kaupassa ja muissa julkisissa paikoissa voi tulla helposti omat häpeän tunteet esiin ja mietimme: ”Mitäköhän noi muutkin ajattelee? Ne varmaan ajattelee, että olen huono vanhempi, enkä saa tätä tilannetta haltuun tai meillä ei ole ollenkaan rajoja.” Näiden häpeän tunteiden vallassa voi sitten toimia täysin omien arvojen ja tapojen vastaisesti.

Ennakointia on käsitellä tilanne ja sen herättämät tunteet mielessään etukäteen. Ja opetella myös itse tunnetaitoja ja tunteiden säätelyä. Tällöin pysyy varmemmin rauhallisena tilanteessa ja pystyy säätämään omia tunteitaan. Rauhallisena yhteistyö lapsen kanssa sujuu paremmin ja selviämme tilanteesta. Emmekä tällöin tee mitään hätiköityjä ratkaisuja.

Ennakoivaan kasvatukseen kuuluu siis se, että ennalta opetamme lapselle taitoja, joita hän varmasti tulee tarvitsemaan ja näin ehkäisemme konfliktitilanteita. Toiseksi suunnittelemme myös miten toimimme, jos näitä konfliktitilanteita tulee.

Näin takaamme rauhallisemman arjen ja päivän kulun.